

Sisäministeriön asetus poliisin suoritteiden ja virka-avun maksullisuudesta vuonna 2023

Tausta

Sisäministeriön asetus poliisin suoritteiden ja virka-avun maksullisuudesta annetaan kalenterivuosittain. Asetuksessa on säädetty Poliisihallituksen, keskusrikospoliisin, Poliisiammattikorkeakoulun ja paikallispoliisin suoritteiden maksullisuudesta. Voimassa oleva sisäministeriön asetus (1191/2021) on tullut voimaan 1. tammikuuta 2022 ja on voimassa 31. päivään joulukuuta 2022 saakka.

Nyt ehdotetaan säädettäväksi uusi 1.1.2023 voimaan tuleva sisäministeriön asetus poliisin suoritteiden ja virka-avun maksullisuudesta vuonna 2023.

Valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:n 1 momentin mukaan julkisoikeudellisesta suoritteesta perittävän maksun tulee vastata suoritteen tuottamisesta aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää (omakustannusarvo). Pykälän 2 momentin mukaan yhden tai useamman viranomaisen saman laatuista suoritteista voidaan määrätä saman suuruinen maksu silloinkin, kun suoritteen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset poikkeavat toisistaan. Tällaisen kiinteän maksun suuruutta määrättäessä on otettava huomioon suoritteiden keskimääräinen kokonaiskustannus.

Valtion maksuperustelain 6 §:n 3 momentin mukaan maksu voidaan määrätä perittäväksi yleisesti suoritteen omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä, jos siihen terveyden- ja sairaanhoitoon, muihin sosiaalisiin tarkoituksiin, oikeudenhoitoon, ympäristönsuojeluun, koulutustoimintaan tai yleiseen kulttuuritoimintaan liittyvistä tai näihin verrattavista syistä on perusteltua syytä. Erityisestä syystä maksu voidaan määrätä tietyltä ryhmältä perittäväksi suoritteen omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä. Erityisestä syystä maksu, joka muuten määrättäisiin suoritteen omakustannusarvoa vastaavaksi, saadaan määrätä tätä korkeammaksi.

Valtion maksuperustelain 7 §:n 1 momentin nojalla muiden kuin 6 §:ssä tarkoitettujen suoritteiden hinnoista päätetään liiketaloudellisin perustein.

Keskeinen sisältö

Ehdotettu sisäministeriön asetus vastaa pääosin rakenteeltaan ja sisällöltään voimassa olevaa asetusta poliisin suoritteiden maksullisuudesta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

295 480 171
358 295 480 171

916 044 635
+358 9 160 44635

kirjaamo@intermin.fi
www.intermin.fi

Maksuasetukseen ehdotetaan lisäksi eräitä sisällöllisiä tarkistuksia. Asetuksen soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös poliisin antamaa virka-apua. Muutoin asetus olisi vastaava kuin vuonna 2022 voimassa olevassa asetuksessa.

Asetuksen nimikkeeseen ja johtolauseeseen ehdotetaan seuraavaa muutosta:

Asetuksen nimike ehdotetaan muutettavaksi muotoon sisäministeriön asetus poliisin suoritteiden ja *virka-avun* maksullisuudesta. Nimikkeeseen lisättäisiin sana virka-apu ja johtolauseeseen lisättäisiin nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi poliisilain 9 luvun 1 ja 10 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeksi (HE 151/2022 vp) mukaisesti uusi poliisin virka-apua koskeva asetuksenantovaltuus. Asetuksenantovaltuudesta säädettäisiin ehdotetussa poliisilain 9 luvun 10 §:n 2 momentissa.

Esityksessä (HE 151/2022 vp) ehdotetaan muutettaviksi poliisilakia, sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettua lakia, mielenterveyslakia, vankeuslakia, valvotusta koevapaudesta annettua lakia, yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettua lakia, yhdistelmärangastuksen täytäntöönpanosta annettua lakia, pakkokeinolakia, ulosottoaarta, asevelvollisuuslakia, sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annettua lakia, siviilipalveluslakia sekä työtaturma- ja ammattitautilakia. Lisäksi esityksessä ehdotetaan kumottavaksi eräiden poliisin virka-apukustannusten korvaamisesta annettu laki.

Poliisilaissa säädettäisiin poliisin antaman virka-avun maksullisuudesta. Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain nojalla poliisin antama virka-apu olisi maksutonta lastensuojelutehtävässä ja sosiaalihuoltolaissa tarkoitetussa kiireellisessä tehtävässä. Poliisin antama virka-apu säädettäisiin maksuttomiksi niissä tehtävissä, jotka ovat säädetty edellä mainituissa muissa laeissa.

Esityksen tavoitteena on lisätä niiden henkilöiden suojaa, jotka ovat yhteiskunnassamme erityisen haavoittuvassa asemassa. Samalla pyritään turvaamaan poliisin ja sosiaalihuollon viranomaisten mahdollisuudet hoitaa niille laeissa säädetyt tehtävät. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Asetuksen säännöksiin ehdotetaan seuraavia muutoksia:

Asetuksen 1 §:

Asetuksen 1 §:n soveltamisalaa ehdotetaan lisättäväksi poliisin virka-apu edellä mainitun ehdotetun poliisilain (HE 151/2022 vp) muutoksen mukaisesti. Poliisin maksuasetuksessa säädettäisiin jatkossa poliisin suoritteiden *ja virka-avun* maksullisuudesta.

Asetuksen 6 §:n otsikko:

Asetuksen 6 §:n otsikkoon ehdotetaan lisättäväksi poliisin antama virka-apu edellä mainitun ehdotetun poliisilain (HE 151/2022 vp) muutoksen mukaisesti. Asetuksen 6 §:n otsikko ehdotetaan muutettavaksi muotoon Omakustannusarvon mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet *ja omakustannusarvon mukainen poliisin antama virka-apu*.

Asetuksen 6 §:n 1 momentti:

Asetuksen 6 §:n 1 momentin 7 kohta ehdotetaan poistettavaksi, koska ehdotetun poliisilain (HE 151/2022 vp) muutoksen mukaan poliisilaissa säädettäisiin poliisin antaman virka-avun maksullisuuden perusteista ja poikkeuksista maksullisuuteen. Maksun määräytymisestä olisi pääsääntö poliisilain 9 luvun 1 §:ssä. Sen mukaan maksun suuruus määritetään siitä aiheutuvien kustannusten perusteella. Maksu määräytyisi siten kokonaiskustannusten perusteella. Maksun suuruus riippuisi muun muassa siitä, kuinka paljon aikaa virka-aputehtävään kuluisi, miten paljon virka-aputehtävä vaatisi henkilöresursseja eli poliisimiehiä ja käytettäisiinkö virka-aputehtävässä ajoneuvoa. Jatkossa virka-avusta laskutettaisiin maksuasetuksen 6 §:n 2 momentin kohdan mukaisesti omakustannushinnan mukaan.

Edellä mainituista asetuksen 6 §:n 1 momentin 7 kumoaminen poistamalla aiheuttaa sen, että voimassa olevan asetuksen 6 §:n 1 momentin 8 kohta siirtyisi 7 kohdaksi, 9 kohta siirtyisi 8 kohdaksi, 10 kohta siirtyisi 9 kohdaksi ja 11 kohta siirtyisi 10 kohdaksi.

Asetuksen 6 §:n 1 momentin 12 kohta ehdotetaan poistettavaksi yleisötilaisuuspäätösten maksumallin uudistamisen takia ja kiinteämaksuiset yleisötilaisuuspäätöksien suoritteet lisättäisiin asetuksen liitteenä olevaan maksutaulukkoon otsikon "Yleisötilaisuudet ja ilmoitukset" alle. Yleisötilaisuuteen kohdistuvat maksut tulisivat näin kaikki samaan maksuasetuksen kohtaan. Tämä olisi myös ulospäin informatiivisempaa.

Edellä mainituista asetuksen 6 §:n 1 momentin 7 ja 12 kohdan poistaminen aiheuttaisi sen, että voimassa olevan asetuksen 6 §:n 1 momentin 13 kohta siirtyisi 11 kohdaksi, 14 kohta siirtyisi 12 kohdaksi ja 15 kohta siirtyisi 13 kohdaksi.

Asetuksen 6 §:n 2 momentti:

Asetuksen 6 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi ehdotetun poliisinlain muutoksen (HE 151/2022) mukaisesti poliisin antama virka-apu, jolloin sekä suoritteiden tuottamiseen käytetyn työn että poliisin antaman virka-avun omakustannushintana käytettäisiin asetuksessa mainittua 76 euroa tunnilta. Hinta on sama kuin suoritteiden tuottamiseen käytetyn työn omakustannushinta vuoden 2022 asetuksessa.

Asetuksen 6 §:n 3 momentti:

Asetuksen 6 §:n 3 momentti ehdotetaan poistettavaksi kokonaan samoin perustein yleisötilaisuuksien maksumallin uudistamisen takia kuin yllä mainittu asetuksen 6 §:n 1 momentin 12 kohta.

Muutostarpeet asetuksen liitteeseen ja sen maksutarkistukset

Lisättävät suoritteet

Passien ja henkilökorttien nykyinen toimitussopimuskausi päättyy 12.3.2023 ja uusi tuotantokausi aloitetaan 13.3.2023. Toimitusprosessiin tulevilla muutoksilla on vaikutusta myös poliisin maksuasetukseen, sillä henkilökorteille lisätään pika- ja expresstoimitukset. Kyseisellä muutoksella on tavoitteena tarjota myös henkilökorteille jo nykyään passeilla olevat vastaavat nopeat toimitusajat express- ja pikatuotteina ja näin vähentää väliaikaisen henkilökortin tarvetta. Pika- ja express - tuotteet olisivat normaaleja henkilökortteja, jotka toimitetaan joko erityisen nopeana express - toimituksena tai normaalia lyhyemmässä ajassa pikatoimituksena. Näitä toimituksia olisi passien tavoin tarjolla rajallinen määrä päivässä.

Maksuasetukseen ehdotetaan lisättäväksi yhteensä 20 uutta henkilökorttisuoritetta (13.3.2023 alkaen). Pikahenkilökortille ja express-henkilökortille tulisi molemmille neljä uutta suoritetta saman logiikan mukaisesti kuin nykyisellä henkilökorttisuoritteella. Pikahenkilökortin suoritteet olisivat seuraavat: pikahenkilökortti, pikahenkilökortin sähköinen hakemus, pikahenkilökortin yhteismyöntö ja pikahenkilökortin yhteismyöntö sähköiselle hakemukselle. Vastaavat suoritteet tulisivat myös express-henkilökortille.

Tavanomaiselle henkilökortille esitetään kahdeksaa uutta suoritetta. Esimerkiksi pikahenkilökortin maksuksi esitetään 78 euroa ja express-henkilökortin maksuksi 97 euroa. Sähköisesti vireille laitettu hakemus on kuusi euroa halvempi kuin käyntiasioinnin kautta vireille laitettu vastaava hakemus. Yhteismyöntösuoritteet puolestaan ovat kahdeksan euroa halvempia kuin yksittäin haetut vastaavat henkilökortit.

Ulkomaalaisen henkilökortteihin esitetään neljää uutta suoritetta. Ulkomaalaisen pika- ja expresshenkilökorttien maksuksi esitetään samoja kuin Suomen kansalaiselle myönnettävien vastaavien henkilökorttien maksut ovat. Ulkomaalaisen henkilökortissa ei ole yhteismyöntöä.

Alaikäisen henkilökortteihin esitetään kahdeksaa uutta suoritetta. Esimerkiksi alaikäisen pikahenkilökortin maksuksi esitetään 58 euroa ja alaikäisen express-henkilökortin maksuksi esitetään 77 euroa. Sähköiset hakemukset ovat kuusi euroa halvempia. Samoin yhteismyöntösuoritteiden maksut ovat kahdeksan euroa halvempia kuin yksittäin haetun vastaavien alaikäisen henkilökorttien maksut.

Yleisötilaisuuspäätösten maksuihin uusi malli

Nykyinen malli yleisötilaisuuksien maksuista on ollut maksuasetuksessa vuodesta 2010 lähtien. Yleisötilaisuuspäätöksen suoritemaksu määräytyy päätöksen tekemiseen ja sen valmisteluun käytetyn työajan mukaan. Jos päätöksen tekemiseen ja sen valmisteluun käytetään työaika korkeintaan kaksi tuntia, peritään nykyisin suoritemaksuna 66 euroa. Jos valmisteluun käytetään työaika enemmän kuin kaksi tuntia, peritään suoritemaksua 76 euroa tunnilta jo ensimmäisestä tunnista lähtien. Enintään suoritemaksu voi olla 760 euroa (max 10 tunnin työ). Tilaisuuden järjestäjälle lähetetyssä laskussa pitää eritellä käytetty työaika toimenpiteittäin asianmukaisesti.

Viime vuosina on useaan kertaan noussut esille maksuasetuksen muutostarvelausunnoissa yleisötilaisuuspäätösten maksut. Viimeisimmät lausunnot muutostarpeesta tulivat nyt kuluvana syksynä. Eri vuosien lausunnoissa on tuotu esille mm. seuraavia seikkoja: Yleisötilaisuuspäätöksen maksun määräytymisen tulisi olla selkeämpi sekä poliisille että asiakkaalle, maksun tulisi olla helpommin sovellettava, on esitetty toivomus luokittelusta, jossa olisi eri maksut eri suuruusluokan tilaisuuksille sekä nykyisestä maksukatosta tulisi luopua.

Poliisihallitus on tehnyt tarkastelua siitä, miten poliisilaitokset ovat toteuttaneet nykyisen mallin mukaista maksua yleisötilaisuuspäätöksissään. Maksujen suuruudesta käy ilmi, että käytännöt eri poliisilaitoksilla ovat erilaisia; esimerkiksi poliisilaitosten päätösten ja ilmoitusten lukumäärissä ja tuotoissa on huomattavia eroja. Nykyistä maksuasetuksen mahdollistamaa tuntihinnoittelua käytetään harvoin. Poliisilaitokset ovat kuitenkin viestittäneet eri yhteyksissä Poliisihallitukselle, että päätöksiin kuluu paljon työaika. Kiinteähintaisesta yleisötilaisuuspäätöksestä perittävä nykyinen maksu (enintään kaksi tuntia työaika) ei näyttäisi täten vastaavan työstä aiheutuvia kokonaiskustannuksia.

Myös elokuussa 2022 julkaistussa lupahallinnon tilaa koskevassa selvityksessä (Poliisihallituksen julkaisusarja 3/2022) on yleisötilaisuusasiat nostettu esille ja yhtenä toimenpidesuosituksena on ratkaisu- ja maksukäytäntöjen yhdenmukaistaminen yleisötapahtumia koskevissa asioissa.

Sekä poliisilaitosten lausunnot muutostarpeesta että erilaiset soveltamiskäytännöt yleisötilaisuuspäätösten maksuissa osoittavat, että nykyinen maksumalli ei ole tarpeeksi selkeä ja sen toteuttaminen käytännössä on haasteellista. Saman yleisötilaisuuden järjestäjän tilaisuuksissa on saatettu eri puolilla Suomea soveltaa hyvinkin erilaisia maksukäytäntöjä.

Edellä olevan perusteella esitetään uudenlaista yleisötilaisuuspäätösten maksujen toteuttamismallia. Ilmoitus yleisötilaisuudesta jäisi edelleen omaksi maksuasetuksen suoritteeksi, sillä kaikista ilmoituksista ei ole tarve tehdä päätöstä. Yleisötilaisuusilmoituksen voi tehdä sähköisesti poliisin sähköisen asiointin kautta.

Yleisötilaisuuspäätösten osalta luovuttaisiin nykyisestä maksumallista siten, että korvaavaksi malliksi tulisi kaksi erillistä kiinteämaksuista suoritetta:

- Yleisötilaisuuspäätös, tavanomainen
- Yleisötilaisuuspäätös, vaativa

Tavanomainen yleisötilaisuuspäätös olisi sellainen, joka tehdään pelkästään hallinnollisena työnä sisältäen korkeintaan puhelinkeskusteluja yleisötilaisuuden järjestäjän kanssa ja täydennyspyynnön tekemisen yleisötilaisuuden järjestäjälle. Tavanomaisen yleisötilaisuuden maksuksi esitetään 76 euroa. Vaativa yleisötilaisuuspäätös olisi puolestaan sellainen, joka vaatii tavanomaiseen päätökseen kuuluvien toimenpiteiden lisäksi esimerkiksi poliisilta aluekatselmuksen tai useita etukäteisneuvotteluja tilaisuuden järjestäjän kanssa tai turvallisuussuunnitteluun osallistumisen tai kaikkia näitä toimenpiteitä yhdessä. Vaativan yleisötilaisuuden maksuksi esitetään 228 euroa.

Ehdotetun uuden maksumallin etuudet ovat siinä, että maksut ovat helposti sovellettavissa poliisissa ja ne tuovat ennakoitavuutta tilaisuuden järjestäjille. Kiinteämaksuiset maksut tehostavat myös hallinnollista työtä poliisissa, sillä yleisötilaisuuspäätökseen ei tarvitsisi jatkossa pitää erittelyä käytetystä työajasta vaan tehdyt toimenpiteet ratkaisevat sen kummasta päätöksestä on kyse. Myös laskutus on selkeämpää, sillä liitteeksi ei tarvitse lisätä jatkossa erittelyä käytetystä työajasta.

On odotettavissa, että päätösten maksuista kertyvä tuotto vastaisi jatkossa paremmin päätösten tekemiseen kuluva työaikaa sekä kustannuksia ja kustannusvastaavuus paranisi.

Maksujen tarkistukset liitteeseen

Vuoden 2023 alussa voimaan tulevaksi ehdotetussa asetuksessa ei esitetä maksujen tarkistuksia. Nykyisten suoritteiden maksut säilyvät ennallaan.

Vaikutukset ja kustannusvastaavuudet

Lupatuotot ja volyymit

Kuluva vuosi on ollut volyymiltään ennätysvuosi poliisin lupahallinnossa. Matkustusasiakirjojen kysyntä on tänä vuonna ollut poikkeuksellisen suurta kahden koronavuoden jälkeen. Passien määrä lähti räjähdysmäiseen nousuun helmi-maaliskuun vaihteessa koronarajoitusten poistuessa ja Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Maaliskuussa 2022 laitettiin passihakemuksia vireille ennätysmäärä; yhteensä 191 479 kappaletta. Määrä oli lähes kolminkertainen määrä normaaliin maaliskuuhun verrattuna.

Syyskuun lopun tilanteen perusteella lupatuottoja arvioidaan tulevan kuluvana vuonna yhteensä noin 66 miljoonaa euroa. Arvio on huomattavasti suurempi kuin vuoden 2021 syksyllä maksuasetusta valmisteltaessa arvioitiin. Pelkästään maaliskuulta kertyi lupatuottoja noin 10 miljoonaa euroa. Lupatuottojen kustannusvastaavuuden arvioidaan olevan noin 116 prosenttia. Matkustusasiakirjojen suuri kysyntä aiheutti myös sen, että Digi- ja väestötietovirasto laski biovarmenteiden maksun 2,60 eurosta 1,00 euroon syyskuussa 2022. Poliisin tuottoihin tällä on arviolta noin 500 000 euron lisätuottovaikutus.

Vuoden 2022 passivolyyymiksi arvioitiin alun perin 700 000. Tämänhetkinen arvio kuluvan vuoden passivolyyymista on hiukan yli miljoona. Sähköisten passihakemusten osuuden arvioidaan nousevan kuluvana vuonna viime vuoden 85 prosentista 88 prosenttiin.

Vuoden 2023 passivolyyymiksi arvioidaan 800 000. Odotettavissa on, että vireille laitettujen hakemusten määrät alkavat palaamaan normaalille tasolle. Arvio on kuitenkin vielä normaalia vuotta korkeampi johtuen siitä, että voimassaolevien passien määrä ei ole saavuttanut vielä sitä tasoa, mikä oli ennen koronapandemian alkamista. Käsitös on edelleen se, että osa passin hakijoista on siirtynyt todennäköisesti henkilökorttiin passin sijaan. Tätä pystytään arvioimaan tarkemmin vasta myöhemmin, kun vuosittaiset hakemusmäärät ovat normalisoituneet. Sähköisen asioinnin osuuden arvioidaan nousevan vuonna 2023 passeissa 90 prosenttiin.

Vuoden 2022 henkilökorttivolyymiksi on alun perin arvioitu 360 000. Tämänhetkinen arvio koko vuoden volyyymista on noin 410 000. Henkilökorttien yhteismyönnot ovat kasvaneet tammi - syyskuun aikana noin 45 prosenttia vastaavaan vuoden 2021 ajanjaksoon verrattaessa. Suuret passihakemusmäärät ovat nostaneet myös henkilökorttien hakumääriä yhteismyöntönä. Sähköinen asiointi henkilökorteissa on noussut viime vuoteen verrattuna ja sen osuudeksi koko vuoden osalta arvioidaan 69 prosenttia.

Vuoden 2023 henkilökorttivolyymiksi arvioidaan 360 000, mikä on sama kuin alun perin kuluvalle vuodelle arvioitiin. Vuoden 2023 sähköisen asioinnin osuudeksi arvioidaan 70 prosenttia.

Muiden luparyhmien volyymit ovat myös kasvaneet koronarajoitusten poistuttua alkuvuoden jälkeen. Erityisesti tämä on näkynyt muissa luvissa, joihin sisältyvät muun muassa yleisötilaisuudet sekä turva-alan luvissa. Aselupa-asioiden volyyymi lienee suurempi kuin vuonna 2021, mutta jäänee

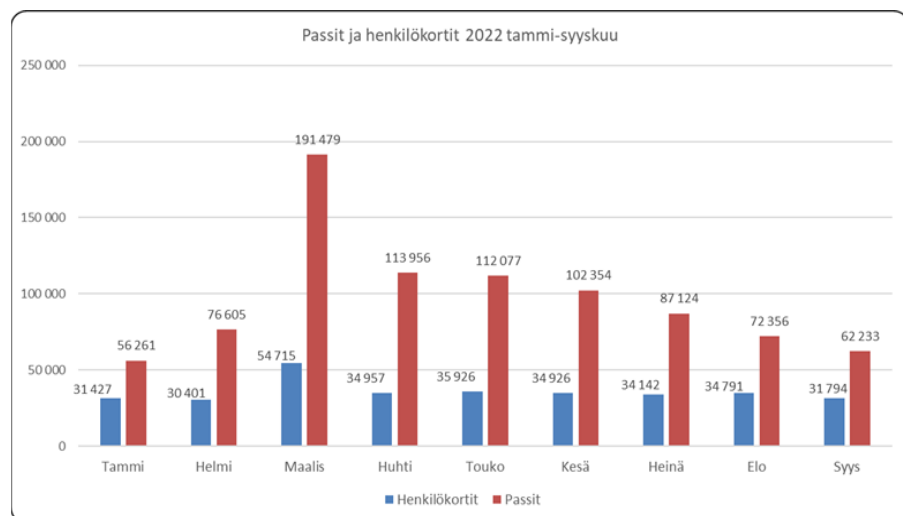
kuitenkin pienemmäksi kuin vuosina 2019 - 2020. Kuluvan vuoden kokonaislupavolyymin arvioidaan olevan noin 1 515 000.

Taulukossa 1 on esitetty eri luparyhmien volyymit vuosina 2019 - 2022. Matkustusasiakirjat ovat eroteltu passeihin ja henkilökortteihin. Kuluvan vuoden osalta tilanne on tammi-syyskuun ajanjaksolta.

Taulukko 1. Suoritteet luparyhmittäin vuosina 2019 - 2022 (Lähde: Polstat)

Myyntiklm	2019	2020	2021	1 - 9 2022
Ampuma-aseet	61 185	62 546	58 715	45 400
Henkilökortit	427 977	315 085	382 632	323 079
Passit	826 153	450 164	611 635	874 445
Turva-ala	21 515	14 580	16 039	15 212
Muut luvat	17 709	10 121	11 979	12 833
Yhteensä	1 354 539	852 496	1 081 000	1 270 969

Kuviossa 1 on esitetty puolestaan kuluvan vuoden osalta kuukausikohtaiset hakemusmäärät passeista ja henkilökorteista. Vireille laitettujen passien hakemusmäärät ovat laskeneet maaliskuun rajun nousun jälkeen loppuvuotta kohti mentäessä. Henkilökorttien hakemusmäärät ovat pysyneet hyvin tasaisina.

Kuvio 1. Passien ja henkilökorttien hakemusmäärät tammi-syyskuussa 2022 (Lähde: Polstat)

Vuoden 2023 lupatuottojen määräksi arvioidaan noin 55,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 kokonaislupavolyymiksi arvioidaan 1 259 000. Matkustusasiakirjojen osuus lupavolyymista on 92 prosenttia. Laskelmat pohjautuvat näihin volyyymiennusteisiin.

Poliisin maksullisen toiminnan kustannusvastaavuusprosentti vuodelle 2023 on arvioitu 100:ksi. Laskelma on muistion liitteenä.

Luparyhmäkohtainen laskenta

Poliisihallitus on tehnyt viime vuoden tapaan ennusteet luparyhmäkohtaisista kustannusvastaavuuslaskelmista seuraavalle vuodelle. Luvat ja ilmoitukset on jaettu neljään eri ryhmään, jotka ovat matkustusasiakirjat, ampuma-aseluvat, turva-alan luvat sekä muut luvat. Muut luvat -ryhmä sisältää arpajaisluvut, rahankeräykset, yleisötilaisuusasiat ja muut yksittäiset luvat ja ilmoitukset. Lisäksi koko vuoden 2022 kustannusvastaavuutta on arvioitu luparyhmäkohtaisesti syyskuun lopun tilanteen perusteella.

Laskennassa on kohdistettu kustannukset suoraan luparyhmille, jos se on ollut mahdollista. Tällaisia kustannuksia ovat mm. henkilöstökustannukset. Erilliskustannuksia on kohdistettu aiheuttamisperiaatteen mukaan joko työaikaan, volyyymiin tai asiantuntija-arvioihin perustuen. Maksullisiin lupapalveluihin kohdistuvat yhteiskustannukset on pääosin jaettu luparyhmiin volyymin mukaan. Poistoissa ja tietojärjestelmäkustannuksissa on taustalla erilliset laskelmat.

Passit ja henkilökortit

Nykyisiin passin ja henkilökortin maksuihin ei esitetä muutoksia.

Kustannusvastaavuusennuste kuluvalle vuodelle on tällä hetkellä selvästi korkeampi matkustusasiakirjoissa kuin se oli hinnoittelua tehtäessä syksyllä 2021. Hinnoittelua korkeampi kustannusvastaavuus johtuu passien ja henkilökorttien suuresta volyyymista. Vuonna 2023 kustannusvastaavuuden ennustetaan laskevan johtuen volyymin pienentymisestä. Kustannuksissa on pyritty huomioimaan loppuvuonna 2023 käyttöön otettavaksi suunnitellun digitaalisen henkilöllisyystodistuksen kustannuksia siltä osin kuin se on tässä vaiheessa mahdollista.

Matkustusasiakirjat	Ennuste 2022	Ennuste 2023
Tulot	59 473 000	48 890 000
Erilliskustannukset	29 731 000	26 776 000
Yhteiskustannukset	13 832 000	15 121 000
Kustannukset yhteensä	43 563 000	41 897 000
Kustannusvastaavuus %	137 %	117 %

Hallituksen esitys eduskunnalle digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 133/2022 vp) on eduskuntakäsittelyssä. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Digi- ja väestötietoviraston digitaalisen henkilöllisyyden palveluista sekä laki digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta. Lisäksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettua lakia, väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annettua lakia, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia, henkilökorttilakia, passilakia sekä hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi.

Ehdotuksella on tarkoitus mahdollistaa digitaalisen henkilöllisyystodistuksen sekä ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen tuottaminen ja käyttö. Kyse olisi uusista digitaalista asiointia tukevista mobiilisovelluksista, joita Poliisi ja Digi- ja väestötietovirasto tuottaisivat vahvistettujen henkilötietojen osoittamiseksi. Digitaalinen henkilöllisyystodistus toimisi myös henkilöllisyyttä osoittavana asiakirjana passin ja henkilökortin tavoin ja sisältäisi lisäksi vahvan sähköisen tunnistautumisen ominaisuuden. Laki Digi- ja väestötietoviraston digitaalisen henkilöllisyyden palveluista sisältäisi säännökset digitaalisen henkilöllisyyden tietojärjestelmästä, joka toimisi sekä digitaalisen henkilöllisyystodistuksen että ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen perustana. Sääntely koskisi

viranomaisten tehtävien lisäksi muun muassa tietojärjestelmän vaatimuksia ja tietoturvallisuutta sekä henkilötietojen käsittelyä.

Lisäksi esityksellä mahdollistettaisiin vaihtoehtoinen tunnistusväline sellaisille henkilöille, jotka eivät halua tai voi käyttää mobiilisovellusta. Tunnistusväline toimisi julkisen sektorin sähköisessä asiointissa ja sen myöntäisi Digi- ja väestötietovirasto. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2023.

Oikeuden digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöön saisi passin tai henkilökortin hakemisen yhteydessä ilman eri myöntöprosessia tai se on mahdollisuus saada myös jälkikäteen. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen kustannukset lisäävät passin ja henkilökortin tuottamisen kiinteitä kuluja noin 3 euroa myönnettyä asiakirjaa kohti (arvioitu 1,1 miljoonalla vuosittain myönnettyllä asiakirjalla). Hanke on laaja ja hallituksen esityksen käsittely on vielä kesken, joten tässä vaiheessa ei vielä ole mahdollisuuksia arvioida vaikutuksia vuodelle 2023.

Ampuma-aseluvat

Nykyisiin ampuma-aseisiin liittyviin maksuihin ei esitetä muutoksia. Maksuja tarkastellaan seuraavan kerran vuoden 2024 maksuasetukseen. Vuonna 2024 otetaan käyttöön uusi asetietojärjestelmä, jonka myötä prosessit muuttuvat, ja joka mahdollistaa aselupien sähköisen asiointin palvelut.

Syksyllä 2021 aselupien kustannusvastaavuusennuste vuodelle 2022 oli 49 prosenttia, kun tämänhetkinen ennuste on 55 prosenttia. Suurin muutos ennusteessa on tapahtunut erilliskustannuksissa, joihin kuuluu mm. henkilöstökustannukset.

Ampuma-aseluvat	Ennuste 2022	Ennuste 2023
Tulot	4 470 000	4 413 000
Erilliskustannukset	6 708 000	6 795 000
Yhteiskustannukset	1 479 000	1 637 000
Kustannukset yhteensä	8 187 000	8 432 000
Kustannusvastaavuus %	55 %	52 %

Turva-alan luvat

Nykyisiin turva-alan maksuihin ei esitetä muutoksia. Turva-alan lupien kustannusvastaavuusennuste kuluvalle vuodelle on noussut useamman prosentin syksyllä 2021 tehdystä ennusteesta. Tähän on vaikuttanut pääosin volyymin kasvu ja sitä kautta ennakoitua suuremmat lupatuotot.

Turva-alan luvat	Ennuste 2022	Ennuste 2023
Tulot	1 050 000	1 140 000
Erilliskustannukset	910 000	942 000
Yhteiskustannukset	566 000	619 000
Kustannukset yhteensä	1 476 000	1 561 000
Kustannusvastaavuus %	71 %	73 %

Muut luvat

Muihin lupiin kuuluvaan yleisötilaisuuspäätösten maksuihin esitetään uutta mallia. Yleisötilaisuuspäätöksiä tehdään vuosittain noin 2 500 kappaletta. Tavanomaisen yleisötilaisuuspäätöksen maksuksi esitetään 76 euroa. Tavanomaisia yleisötilaisuuspäätöksiä arvioidaan olevan noin 60 prosenttia kaikista päätöksistä. Vaativan yleisötilaisuuspäätöksen maksuksi esitetään 228 euroa. Kyseisen uuden mallin kustannusvaikutus poliisin ensi vuoden lupatuottoihin on noin +150 000 euroa. Uudesta mallista kerätään kokemuksia ja tarvittaessa tehdään muutosesityksiä jo seuraavaan maksuasetukseen.

Muut luvat sisältävät arpajaisluvat, rahankeräykset, yleisötilaisuusasiat ja muut yksittäiset luvat ja ilmoitukset. Tässä ryhmässä olevat suoritteet ovat pitkälti työvoimavaltaisia ja tapauskohtaista harkintaa vaativia suoritteita vastaavalla tavalla kuin turva-alan ja ampuma-aseluparyhmänkin suoritteet. Suurimmat kustannukset muodostuvat henkilöstökustannuksista.

Muihin tähän luparyhmään kuuluviin suoritteisiin ei esitä maksumuutoksia. Myös tässä luparyhmässä kuluvan vuoden kustannusvastaavuusennuste on korkeampi kuin mitä syksyllä 2021 maksuasetusta valmisteltaessa ennustettiin.

Muut luvat	Ennuste 2022	Ennuste 2023
Tulot	927 000	1 074 000
Erilliskustannukset	2 949 000	2 986 000
Yhteiskustannukset	542 000	640 000
Kustannukset yhteensä	3 491 000	3 626 000
Kustannusvastaavuus %	27 %	30 %

Luparyhmäkohtainen laskenta osoittaa, että matkustusasiakirjat - ryhmä tuottaa ylijäämää ja muut luparyhmät puolestaan alijäämää. Tässä vaiheessa luparyhmäkohtainen laskenta on vielä ennustamista. Toteumatietoa luparyhmäkohtaisesta laskennasta saadaan ensimmäisen kerran vuoden 2022 tilinpäätöksen yhteydessä alkuvuonna 2023.

Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu sisäministeriön poliisiosastolla yhteistyössä Poliisihallituksen edustajien kanssa.

Asetusehdotuksesta pyydetään lausuntoa valtiovarainministeriöltä

Kyseessä on valtion maksujen vahvistaminen, joiden maksutulot ovat vuositasolla vähintään 5 miljoonan euron määräiset. Tällaiset asiat tulee asioiden käsittelystä raha-asiainvaliokunnassa annetun valtioneuvoston määräyksen (TM0201; 3.1.2002, muut. 15.11.2012) kohdan 2.2.8 mukaan käsitellä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa.

Asetusehdotus tullaan tarkistamaan oikeusministeriön laintarkistuksessa.

Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1. päivänä tammikuuta 2023 ja se olisi voimassa vuoden 2023 loppuun.

Suoritteesta, jota koskeva asia on vireillä tämän asetuksen voimaan tullessa, perittäisiin maksu tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Liitteet

Poliisin suoritteiden maksumuutokset 2023

Poliisin maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma